

Ústavně-právní výbor Senátu Parlamentu ČR

Zpravodajka výboru: JUDr. Daniela Kovářová

Zpravodajská zpráva k senátnímu tisku 209 – 14. funkční období

Návrh zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

I. Obecně

Jde o nový zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, který má nahradit dnes platný zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Důvodem pro přijetí zákona je transpozice evropské směrnice, která harmonizuje pojištění odpovědnosti z provozu vozidel (tzv. povinné ručení) a odškodňování obětí dopravních nehod v rámci EU. Nad rámec transpozice jsou v návrzích obsaženy také změny, které souvisejí s digitalizací datové výměny nebo jejichž potřeba vyplynula z aplikační praxe a z mnohých novelizací původního zákona.

Mezi nejvýznamnější změny obsažené v předmětných návrzích patří **rozšíření definice vozidel** podléhajících povinnosti pojištění odpovědnosti, zrušení prokazování pojištění odpovědnosti **zelenou kartou** u tuzemských vozidel na území ČR, **zvýšení minimálního pojistného limitu ze současných 35 milionů Kč na 50 milionů Kč** nebo vytvoření alternativního **pojištění motorsportu**, které musí sjednat pořadatel motoristických soutěží. Vozidla používaná při závodech tak nemusejí být pojištěna, vzniklé újmy se budou hradit z pojištění motorsportu nebo povinnost sjednat pojištění odpovědnosti se **přesune** z vlastníka na provozovatele tuzemského vozidla. Policie ČR dále získá pravomoc **zabránit řidiči vozidla v jízdě** použitím technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla (tzv. botičkou) nebo jeho odtahem, není-li k vozidlu sjednáno pojištění odpovědnosti.

Podstatnou část zákona zabírá úprava nově vzniklé **Národní kanceláře pojistitelů** jakožto profesní organizace, která sdružuje pojišťovny oprávněné provozovat pojištění odpovědnosti. V ČR její funkci dosud plní Česká kancelář pojistitelů. Návrh v míře větší než dosavadní zákon obsahuje zvláštní úpravu některých institutů upravujících činnost a organizační strukturu kanceláře a obsahuje také několik nových skutkových podstat přestupků s citelnými sankcemi a povinnost mlčenlivosti všech, kdo nahlíží do spisů Kanceláře.

II. Legislativní souvislosti

Součástí návrhu zákona je zrušení třiceti stávajících právních předpisů či jejich částí (včetně změny občanského zákoníku a řady předpisů o pojišťovnictví). Účinnost zákona je navrhována prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po dni vyhlášení zákona, neboť transpoziční termín novely motorové směrnice již uplynul dne 23. prosince 2023.

Vládní návrh byl Poslanecké sněmovně předložen dne 23. srpna 2023. Sněmovna v prvním čtení zkrátila lhůtu pro projednání návrhu ve výborech o 30 dnů, druhé čtení se uskutečnilo dne 14. listopadu 2023 na 82. schůzi Poslanecké sněmovny, třetí čtení na téže schůzi dne 1. prosince 2023. Poté, co byly přijaty všechny pozměňovací návrhy k doprovodnému změnovému zákonu (ST 210), byl schválen i samotný návrh zákona (ze 151 přítomných poslanců bylo 151 pro, proti nebyl nikdo).

III. Stanovisko zpravodajky

Při zpracování zpravodajské zprávy jsem vycházela ze senátního tisku č. 209, z informace legislativního odboru, kterou zpracoval Mgr. Tomáš Brandejský, z telefonické konzultace s ním a ze sněmovního tisku č. 517/0, který obsahuje i důvodovou zprávu k návrhu zákona.

Při čtení návrhu zákona napadne pozorného čtenáře řada dotazů, z nichž ten nejžhavější zní: bylo skutečně třeba schválit celý nový zákon namísto novelizace zákona stávajícího? Jaké části zákona obsahují čistou transpozici, a jaké přebírají dosavadní právní úpravu? Důvodová zpráva je totiž psána šalamounským způsobem, z něhož se standardní odůvodnění návrhu zákona a jeho akutní potřeby vlastně čtenář nedočte. Předkladatel tak nerespektuje čl. 9 odst. 3 Legislativních pravidel vlády schválených usnesením vlády ze dne 19. března 1998 pod č. 188 (a mnohokrát měněných a doplňovaných), podle něhož *důvodová zpráva k návrhu zákona obsahuje vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku.*

Oproti legislativním pravidlům je však důvodová zpráva k předmětnému návrhu zákona složena výlučně ze zhodnocení stavu a dopadů na jednotlivé zákonem požadované složky a instituty, a tak se z ní sice dozvíme cosi o nulovém vlivu na diskriminaci a rovnost mužů a žen, na GDPR, mnoho o souladu s Ústavou ČR, o slučitelnosti návrhu s legislativou Evropské unie a s evropskou judikaturou a mnoho o souladu s mezinárodními smlouvami, i o korektnosti a transparentnosti, ale na skutečné otázky důvodová zpráva neodpoví. Proč bylo zapotřebí přijmout zákon a jak se mění dosavadní právní úprava.

Na straně 57 dokonce důvodová zpráva tvrdí, že si nový zákon nevyžádá ani žádné státní výdaje, nemá dopad na sociální vztahy ani na rodiny, na specifické skupiny obyvatel ani na životní prostředí. Zjevně však zásadně dopadne do podnikatelského prostředí v důsledku zásadního zvýšení limitů pojištění i s ohledem na nové podmínky pojištění motorsportu. Jaká

škoda, že předkladatelé stále častěji namísto skutečného odůvodnění postupují jen podle teoretických dotazníků a na otázky praktického života nereagují. Věřím proto, že tyto otázky zodpoví při projednání předkladatel.

Neodpustím si poznámku k **Národní kanceláři pojistitelů**. Jde o typický příklad outsourcingu - vyvádění kompetencí státu mimo standardní struktury a o rozmazávání hranic mezi soukromým a veřejným. Podle mého přesvědčení se tímto směrem jít nemá. Jde ale o dílčí, ne jádrové ustanovení zákona, tak s tím dnes bojovat nebudu.

Přes výše uvedené formální výhrady jako zpravodajka doporučuji předmětný návrh zákona schválit ve znění postoupeném Poslaneckou sněmovnou.

IV. Návrh usnesení

VÝBOR

- 1. Doporučuje** Senátu Parlamentu České republiky schválit návrh zákona ve znění postoupeném Poslaneckou sněmovnou.
- 2. Určuje** zpravodajkou výboru k projednání na schůzi Senátu senátorku **Danielu Kovářovou**;
- 3. Pověřuje** předsedu výboru senátora **Tomáše Goláně**, aby s tímto usnesením seznámil předsedu Senátu Parlamentu České republiky

Dne 9. ledna 2024

JUDr. Daniela Kovářová